

Esas Sayısı : 2015/105

Karar Sayısı : 2016/133

“Davacı ... tarafından davalı Sosyal Güvenlik Kurumu aleyhine açılan davanın yapılan yargılaması sonucunda Bakırköy 2. İş Mahkemesinin 23.12.2014 tarih, 2013/763 Esas ve 2014/551 Sayılı kararı ile verilen red kararının duruşma istemli temyiz edilmesi üzerine, duruşma istemi kabul edilerek, dosya incelendi;

Davacı tarafından özetle; kendisine Kurum tarafından maluliyet aylığı bağlandığı, İş ve İşçi Bulma Kurumu aracılığıyla iş bulunması üzerine maluliyet aylığı alırken çalışmaya başladığı, yaklaşık 7 yıl geçtikten sonra çalışmaya başlaması gerekçesiyle maluliyet aylığının kesildiği, Kurum tarafından kendisine ödenen aylıkların faiziyle birlikte geri istenmesinin hukuka aykırı olduğu iddia edilmiştir.

Davalı Kurum tarafından özetle; yapılan işlemin 5510 sayılı yasanın 27/3. maddesine uygun olduğu ve davanın reddinin gerektiği savunulmuştur.

Davacının 1983 yılında 506 sayılı Yasa kapsamında sigortalılığının başladığı, 1996 yılında %90 görme yeteneğini kaybetmesi nedeniyle kendisine maluliyet aylığı bağlandığı, bir süre sonra İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvurarak iş talebinde bulunduğu, müracaatı sırasında malullük aylığı aldığını beyan ettiği, İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından sigortalının engelli kadrosunda Özel ... Hastanesine yönlendirildiği, bu işyerinde çalışmaya başladığı ve çalışmasının usulüne uygun olarak bildirildiği, çalışması nedeniyle sosyal güvenlik destek primi kesildiği, yedi yıl bu şekilde çalıştıktan sonra davalı Kurum tarafından, 22.10.2013 tarihinde bildirimde bulunulmadan malullük aylığının kesildiği, ödenmiş olan 65.105.03TL aylıkların yersiz ödendiği gerekçesiyle 22.07.2006 tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte istendiği konularında uyuşmazlık bulunmamaktadır.

Uyuşmazlık, Kurum uygulamasının 5510 sayılı Yasanın 27/3. maddesine ve sigortalının çalışmaya başladığı tarihte yürürlükte olan ve halen uygulanan 506 sayılı Yasanın 58. maddesine uygun olup olmadığı noktasında olup, ilk derece Mahkemesi tarafından Kurum uygulamasının Kanuna uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Somut olaya uygulanan 5510 sayılı Yasanın 27/3. maddesinde yer alan “Malullük aylığı almakta iken bu Kanuna göre veya yabancı ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların malullük aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir” düzenlemesi ile uyuşmazlık tarihi itibarıyla uygulanması gereken 506 sayılı Yasanın 58. maddesinde yer alan “ malullük aylığı almakta iken sigortalı olarak çalışmaya başlayanların malullük aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihten başlayarak kesilir” düzenlemesinin, Dairemiz tarafından;

Devletin temel amaç ve görevleri başlıklı Anayasanın 5. maddesinde mevcut “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığının ve bütünlüğünün ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak suretle sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.”;

Kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen Anayasa'nın 10. maddesinin 3. fıkrasında yer alan “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, hak ve vazife şehitleri, dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz”; Anayasa'nın temel hak ve hürriyetleri başlıklı 13. maddesinde mevcut” Temel hak ve hürriyetler özerlerine dokunulmaksızın yalnızca

Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağılı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir, bir sınırlamalar Anayasasının sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçürlük ilkelerine aykırı olamaz “;

Anayasanın çalışma ve sözleşme hürriyeti başlıklı 48. maddesinde yer alan “ Herkes dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetine sahiptir”;

Çalışma hakkı ve ödevi başlıklı 49. maddesinde mevcut “Çalışma herkesin hakla ve ödevidir.

Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır”;

Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler başlıklı 61. maddenin ikinci fıkrasında mevcut “Devlet sakatların korunmalarını ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirleri alır.”

Şeklindeki düzenlemelere aykırı olduğu kanısına varılmıştır.

Sosyal güvenlik hakkı, uluslararası hukuk belgelerinde ve çağdaş anayasalarda temel hak niteliğinde görülerek,” ekonomik ve sosyal haklar” kategorisinde düzenlenmiştir. Toplumun tüm bireylerini kapsamına alma çabalarının bir sonucu olarak, sosyal güvenlik, temel insan hakkı niteliği kazanmıştır (bkz. Sosyal güvenlik hukuku, Güzel A, Okur A.R, Caniklioğlu N., sh.51 vd.)Sosyal güvenlik hakkı sigortalıya bireysel ekonomik güvence de sağlamalıdır. Bu bağlamda çalışma hakkı bireye ekonomik güvence sağlayan temel bir hak olup sosyal güvenlik hakkı ile birlikte değerlendirilmelidir.. Bireyin ekonomik güvencesini sarsan riskler arasında malûllük de bulunmaktadır.

Herkes, toplumun bir bireyi olarak sosyal güvenlik hakkına sahiptir. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 22. maddesinde “Sosyal güvenlik, bireyin onuru, kişiliğinin geliştirilmesi için kaçınılmaz ekonomik, sosyal ve kültürel hakların tatmin edilmesi esasına dayanır “ demek suretiyle sosyal güvenlik politikalarının temelinde, kişiliğin geliştirilmesi ve insanın mutluluğunun yer alması gerektiği vurgulanmıştır. Uluslararası Çalışma Örgütünün 102 nolu sözleşmesi de benzer ilkeleri gözeterek sosyal güvenlik sisteminin asgari normlarını belirlemiştir.

Yukarıda ilke ve düzenlemeler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; sigortalı görme engelli olup çalışma gücünün 3/2 sini kaybetmiş ise de, halen çalışabilecek durumdadır. Hal böyle olduğu içindir ki İş ve İşçi Bulma Kurumu tarafından sigortalıya engelli kadrosunda iş bulunmuştur. Anayasanın 10/3. maddesinde engelli ve malullerin korunacağı, 61/2. maddesinde ise koruma tedbirlerinin alınacağı hüküm altına alınmış iken mevcut düzenleme ve uygulama ile aleyhe durum sürdürülmekte olup bu husus Anayasanın 10 ve 61/2. maddesine aykırılık teşkil etmektedir. Kaldı ki sigortalı tarafından sosyal güvenlik destek primi de ödenmiştir. Mevcut uygulama ile sosyal güvenlik destek primi ödeyerek dahi çalışma hakkı sigortalıya tanınmamakta olup bu husus eşitlik ve ölçürlük ilkelerine aykırıdır. Anayasanın 13. maddesinde kısıtlamaların ölçürlük ilkesine uygun olması gerektiği emredilmiştir. Mevcut düzenleme ile sigortalının çalışma özgürlüğü de kısıtlanmaktadır. Bu durum ise, çalışma özgürlüğünü düzenleyen Anayasanın 48. ve 49. maddelerine aykırıdır. Devletin mevcut

uygulamayı davalı Kurum eli ile sürdürerek, insanın maddi ve manevi gelişmesi için gerekli şartları hazırlamak yükümlülüğünü yerine getirmemektedir. Bu durum Anayasanın 5. maddesine aykırıdır. Sigortalının temerrüde düşürülmeden ve hiç bir kusuru yokken 5 yıl geriye dönük olarak faizi ile birlikte yersiz ödemelerin geri istenmesi ise ölçülülük ilkesine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle; Yüksek Özel Dairemizce, bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o dava sebebiyle uygulanacak bir yasanın Anayasaya aykırı olduğu kanısına götüren görüşünü açıklayan kararıyla Anayasa Mahkemesine başvurulması gerektiğini düzenleyen 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 28. maddesinin 2. fıkrası gereğince, 5510 Sayılı Yasanın 27/3 maddesinde yer alan “Malullük aylığı almakta iken bu Kanuna göre veya yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında çalışmaya başlayanların malullük aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihi takip eden ödeme dönemi başında kesilir” ile 506 sayılı Yasanın 58 maddesinde yer alan Malullük aylığı almakta iken sigortalı olarak çalışmaya başlayanların malullük aylıkları, çalışmaya başladıkları tarihten başlayarak kesilir” düzenlemelerinin Anayasanın 5, 10/1-3, 13, 48. ve 49. 61/2. maddelerine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle, Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, bu kuralın Anayasaya aykırılığı nedeniyle, uygulanması durumunda giderilmesi güç ve olanaksız zararlar doğurabileceği gözetilerek esas hakkında karar verilinceye kadar yürürlüğünün durdurulmasının istenmesine, dosyada bulunan belgelerin onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine 10.11.2015 gününde oybirliğiyle karar verildi”